

**Nº
01
07**

”DER UNGDOMMEN ER”

**/UTEKONTAKTEN I BERGEN/
EN EVALUERINGSRAPPORT OM:**

**DUE – ET SAMARBEIDSPROSJEKT MELLOM
BERGEN KOMMUNE OG BUFETAT**

INNHALDSFORTEGNELSE

2	INNLEDNING
3	BAKGRUNN – FORANKRING AV PROSJEKTET
4	MÅLSETTING OG MANDAT
5	ORGANISERING AV PROSJEKTET
5	OVERSIKT OVER DUE-ORGANISASJONEN
6	ARBEIDS- OG ANSVARSDELING
7	INNSØKING OG OPPSTART
8	OPPBYGGING AV UNGDOMSPROSJEKTENE
9	BRUKERPERSPEKTIV
9	UNGDOMMENE
10	BRUKERUNDERSØKELSE
11	BRUKERTILFREDSHET OG BRUKERMEDVIRKNING - UNGDOMMENE
12	BRUKERTILFREDSHET OG BRUKERMEDVIRKNING - FORELDRENE
14	MEDARBEIDERPERSPEKTIV
14	SYNSPUNKTER FRA KOORDINATORENE
15	KOMPETANSE
16	ARBEIDSPROSESSER
16	SAMARBEID
18	ORGANISASJONSFORM
18	ERFARINGER FRA DRIFTEN AV DUE
19	DUE - VURDERT AV ANDRE
21	ØKONOMI
21	ØKONOMIMÅL
21	SAMMENLIGNING AV KOSTNADER
23	OPPSUMMERING

INNLEDNING

DUE, "Der Ungdommen Er", er et samarbeidsprosjekt mellom Bergen kommune og Staten, ved Bufetat. Utekontakten i Bergen har ansvar for driften av prosjektet.

Målsettingen med DUE er å gi tjenester til ungdom i hjem og nærmiljø, som et alternativ til plassering på barneverninstitusjon. Målgruppen er ungdom mellom 16 og 19 år. Prosjektet jobber med å tilrettelegge individuelle tiltak for den enkelte ungdom. Det er ungdommenes behov for hjelp og oppfølging som styrer utformingen av tiltakene. Alle DUE-ungdommene får sin egen ungdomskordinator. Sammen med ungdomskordinator og andre viktige voksne skal de unge bestemme hva de trenger av støtte og hjelp. Ideen bak DUE er å hjelpe ungdom "der de er". Vi tenker da ikke bare på hvor de fysisk befinner seg, men også på hvor de er i sin utvikling og hvilken hjelp de trenger. DUE har derfor ulikt innhold, alt etter hvem den enkelte ungdom er og hvilke behov ungdommen har.

I DUE er målet at de unge skal være i sentrum av sine egne liv. Dette betyr at de unge må forstå, påvirke og delta der hvor viktige bestemmelser blir tatt. Åpenhet, god informasjon og medvirkning fra de unge er viktige mål. DUE ønsker å bygge samarbeid med de unge basert på respekt, tillit og åpenhet. Andre sentrale verdier i prosjektet er at de unge skal oppleve kontinuitet, kontakt med få og stabile voksne, god tilgjengelighet og et fleksibelt og byråkratisk tiltak hvor det er kort avstand fra spørsmål til svar.

Denne rapporten er resultat av en evaluering av DUE-prosjektet høsten 2006, samt de erfaringer som er gjort underveis i driften av prosjektet. Det er gjennomført en brukerundersøkelse der et utvalg av ungdommer, foreldre, samarbeidspartner og ungdomskordinatorer har deltatt med sine synspunkter og erfaringer. Vi har fått verdifull hjelp fra Prosjekt Bydelsteam ved Utekontakten til innhenting av informasjon, gjennom intervjuer og ledelse av fokusgrupper. Vi takker alle som har stilt opp og formidlet sine opplevelser og synspunkt på DUE-prosjektet.

Utekontakten vurderer det som viktig å delta i utviklingsarbeid for utsatt ungdom i Bergen kommune. Med DUE har vi kunnet bygge videre på den erfaring vi har om ungdomsgruppen generelt og om individuelt oppfølgingsarbeid spesielt. DUE-prosjektet er organisert slik at vi er avhengig av aktiv medvirkning fra en rekke personer og instanser for å kunne yte det tilbudet vi ønsker overfor ungdommene.

Vi ønsker å takke alle medarbeidere og samarbeidspartner som har bidratt med sin entusiasme og faglighet i prosjektet.

BERGEN 15. JANUAR 2007

ELSE KRISTIN UTNE BERG
Leder Utekontakten

RAGNAR SOLBJØR
Prosjektleder DUE

BAKGRUNN - FORANKRING AV PROSJEKTET

"St. meld. 40: Om barne- og ungdomsvernet" (2001-2002) og "Melding om barnevernet i Bergen kommune" (2001) peker på behovet for utvikling av familie- og nærmiljøbaserte tiltak for barn og ungdom som en del av de forebyggende strategier for barnevernet. Våren 2003 tok Hordaland fylkeskommune initiativ til et samarbeid med Bergen kommune om utvikling av hjem- og nærmiljøbaserte tiltak for ungdom. Tiltakene skulle være alternativ til institusjonsplassering av ungdom. Inspirasjon ble bl.a. hentet fra Akershus fylke og fra Ungdomsbasen i Fyllingsdalen.

Hordaland fylkeskommune og Bergen kommune etablerte et samarbeidsprosjekt for utprøving av hjem- og nærmiljøbaserte tiltak som alternativ til institusjonsplassering av ungdom. Til forskjell fra Akershus-modellen ønsket en å legge et større ansvar for prosjektet på kommunalt nivå. Dette for å øke kompetansen i barnevernstjenesten og å ansvarliggjøre kommunen. Det ble utarbeidet en prosjektbeskrivelse som ble underskrevet av prosjekteierne, kommunen og fylkeskommunen. Fra 1. januar 2004 ble avtalen overtatt av Statens Barnevern og Familievern. Prosjektperioden ble utvidet til og med august 2007. I 2005 ble det utarbeidet et revidert prosjektdirektiv, etter avtale mellom Bergen kommune og Bufetat, med grunnlag i overnevnte dokumenter, samt Statens strategidokument Q 19/2003.

MÅLSETTING OG MANDAT

I følge prosjektdirektivet skal DUE gi et bedre tilpasset tilbud til ungdom i deres nærmiljø. Prosjektet skal sikre en mer effektiv bruk av ressurser i det kommunale og fylkeskommunale barnevernet. Nærmiljøet er definert som den plassen det er naturlig for ungdommen å være, med nærhet til familie eller andre nettverk som er positive for ungdommens utvikling. Målsetting og mandat er formulert slik:

*Prosjektets **objekt**mål er å*

- *Bidra til at ungdommer i bydelene i Bergen får tilbud om barnevernstiltak i eget nærmiljø gjennom å unngå plassering i institusjon eller redusere lengden på institusjonsoppholdet.*

*Prosjektets **effekt**mål er å*

- *Gi ungdom et varig, fleksibelt og kvalitativt godt tilbud i eget nærmiljø*
- *Tilføre organisatorisk kompetanse slik at det kommunale og statlige barnevernet endrer fokus, arbeidsform og metodikk*
- *Styrke individuell kompetanse hos ansatte i barnevernet*
- *Redusere de totale barnevernsutgiftene for kommune og stat*

Prinsipper for arbeidet:

- *Alle ungdommer, også de mest utsatte, har muligheter i seg, ved støtte og veiledning, til å etablere seg i egen selvstendig tilværelse.*
- *Den enkelte ungdoms individualitet skal være rettesnor for utforming av tiltaket - det er ikke tempokrav til ungdommens modning og vekst.*
- *Hovedprinsippene i arbeidet er å bygge på relasjoner, mestring og myndiggjøring.*
- *Tiltaket skal gi ungdommene kontinuitet i livet sitt og nødvendig fleksibilitet til å skape vekst og utvikling.*

Målgruppe:

- *Ungdom i alderen 16-19 år som:*
- *er i institusjonstiltak*
- *vurderes søkt inn i institusjonstiltak*

ORGANISERING AV PROSJEKTET

OVERSIKT OVER DUE-ORGANISASJONEN:

ARBEIDS- OG ANSVARSDDELING

Med utgangspunkt i at DUE skulle være forankret i Bergen kommune ble det valgt en matriseorganisering. Prosjektleder er ansatt ved Utekontakten. Alle ungdomskoordinatorer i DUE, er ansatt i sine ordinære jobber på ulike tjenestesteder i den kommunale og statlige barneverntjenesten, og får definert sin arbeidsinnsats i DUE som en del av sin jobb, etter en frikjøpsavtale mellom DUE og den enkelte sitt arbeidssted.

Utvidet prosjektgruppe med representanter fra Bufetat og Bergen kommune, har ansvar for å styre prosjektet.

Prosjektgruppen møtes regelmessig for å ta nødvendige beslutninger som sikrer drift og utvikling av DUE, og for å velge ut ungdommer til prosjektet ut fra mottatte søknader.

Prosjektledelsen er lagt til Utekontakten i Bergen, og består av prosjektleder i 100 % stilling og prosjektmedarbeider i 30 % stilling.

Utvidet prosjektgruppe sine oppgaver er:

- ansvar for å holde fokus på videreutvikling av prosjektet, både faglig og organisatorisk
- utveksle informasjon som kan ha betydning for prosjektet
- drøfte ansvarsdeling, samarbeid, og andre aktuelle sider ved prosjektet

Prosjektgruppens oppgaver er:

- å møtes regelmessig for å ta nødvendige beslutninger som sikrer drift og utvikling av DUE i henhold til direktiv og mål
- å velge ut ungdommer til prosjektet ut fra søknader fra Barneverntjenestene i bydelene og Fagteamene i Bufetat, som har ansvar for å finne fram aktuelle ungdommer for innsøking
- å fremskaffe nødvendige personalressurser og tilrettelegge for målrettet arbeid med ungdommen
- å fastsette mål for den enkelte ungdom
- å lage et overslag over økonomiske ressurser som vil gå med for å nå målene
- å lage oversikt over alle aktuelle samarbeidspartnere
- å utpeke en ungdomskordinator i hver enkelt sak

Prosjektledelsen har ansvar for:

- utvikling og daglig drift av DUE
- innkalle til, forberede og lede de ulike møtefora i DUE
- sammen med prosjektgruppen stå for utvelgelse av ungdommer til prosjektet
- fremskaffe nødvendige personellressurser
- etablere og utvikle administrative og faglige rutiner
- lage budsjetter
- holde oversikt over økonomiske ressurser
- holde oversikt over og kontakt med samarbeidspartnere
- oppfølging og veiledning av ungdomskoordinatorer
- planlegge og gjennomføre fagdager og andre fagutviklingstiltak
- utadrettet informasjon om organisering og faglig innhold i DUE

Ungdomskoordinatorers oppgaver:

- Kartlegge behov og nettverk
- Relasjonsjobbing, tett kontakt med sin ungdom
- Utarbeide handlingsplan
- Ledes ansvarsgruppe
- Koordinere tiltak
- Økonomisk hjelp og styring

- *Administrere utbetalinger til ungdommen, via Barneverntjenesten*
- *Bakvakt*
- *Delta på koordinatorsamlinger og kompetansetiltak*
- *Rapportere til prosjektledelse*

Prosjektet baserer seg på systematisk arbeid ut fra en tiltaksplan knyttet til hver enkelt ungdom og systematisk bruk av ansvarsgrupper. Dette arbeidet ledes av ungdomskordinator som samarbeider tett med den unge og med saksbehandler i barneverntjenesten og andre viktige personer i nettverket.

Ungdomskordinator har ansvar for ledelse og koordinering av hvert enkelt ungdomsprosjekt, og deltar på jevnlig samlinger for koordinatorene, og andre kompetansehevende tiltak. Ungdomskordinator skal ha barnevernsfaglig kompetanse, og være ansatt i den kommunale eller statlige barneverntjenesten. Ungdomskordinatorne har blitt rekruttert fra Barnevernvakten, Utekontakten, Ungdomsbasen i Fyllingsdalen, den kommunale barneverntjenesten i bydelene i Bergen Kommune, fra Garnestangen ungdomshjem, Styve Gard, Skjoldvegen barnehjem, Akuttmottak for ungdom, og fra Tiltaksgruppen. For et par ungdommer er det unntaksvis inngått privat avtale med erfarne fagpersoner om koordinatoransvar/ miljøtiltak, når dette har vært vurdert som den beste løsningen for de aktuelle ungdommene.

INNSØKING OG OPPSTART

Barneverntjenesten i bydelene vurderer hvilke ungdommer som kan være aktuelle for DUE, og tar dette opp til drøfting med en fagteamrådgiver. Noen ganger kan det også være fagteamrådgiver som tar initiativ til en drøfting med barneverntjenesten om DUE kan være et aktuelt tiltak for en ungdom. Den første informasjonen om DUE blir gjerne gitt til ungdommen i denne fasen, vanligvis av saksbehandler, og noen ganger av institusjonen der ungdommen er.

Når fagteam og barneverntjeneste er enige om at DUE kan være et aktuelt tiltak, sendes søknad om DUE til fagteam og det blir gjennomført et drøftingsmøte, med fagteamrådgiver, saksbehandler i barneverntjenesten, og prosjektleder i DUE. Noen ganger er ungdommen selv og/eller foreldre med i drøftingsmøtet, og det kan også være med noen fra tiltak der ungdommen er, psykolog eller andre som kjenner ungdommen og som kan bidra i en drøfting av hva denne ungdommen trenger av tiltak. Det kan også være med representanter for andre tiltak, f. eks. Vertsfamiliene, når det er behov for å vurdere ungdommen i forhold til forskjellige tiltak.

I drøftingsmøte vurderes ungdommens situasjon, ressurser og behov, i forhold til hvilke tiltak det er behov for og hva som kan være mulig å få til i DUE. Allerede i drøftingsmøte blir det tatt opp spørsmål om hvem som kan være aktuelle som ungdomskordinator for denne ungdommen.

Dersom det konkluderes med at DUE kan være et egnet tiltak, må Fagteam gjøre en endelig vurdering av om ungdommen fyller kriteriet om at DUE skal være et alternativ til institusjonsopphold.

Ungdommen blir informert nærmere om DUE, i møte med saksbehandler og/eller prosjektleder i DUE, og ungdommen vil da også få spørsmål om de kjenner noen som kan være aktuelle som sin ungdomskordinator. Når vi har funnet en aktuell ungdomskordinator må det avklares med denne og med arbeidsgiver om vedkommende kan ta oppdraget som ungdomskordinator.

Etter drøftingsmøte blir søknaden behandlet i prosjektgruppen i DUE, som tar endelig stilling til om ungdommen kan gis et tilbud i DUE, og som også foretar godkjenning av ungdomskordinator for denne ungdommen. DUE har ikke hatt noen eksklusjonskriterier ut fra diagnose eller problembakgrunn, og ungdommer med svært ulik bakgrunn har fått tilbud i DUE, bl. a. ungdommer med omfattende rus- og atferdsproblemer, psykiske vansker, manglende omsorgspersoner, store konflikter i familien. Felles er det at de har behov for støtte i overgangen til en selvstendig voksentilværelse.

Så snart søknaden er godkjent og ungdomskordinator er på plass, blir det fastsatt tidspunkt for oppstart, etter avtale mellom fagteam, barneverntjenesten og DUE. Prosjektleder utarbeider forslag til budsjett for det enkelte ungdomsprosjekt, og dette legges fram for leder for Utekontakten, og oversendes videre til Bufetat ved fagteamlederne for godkjenning.

Under arbeidet med evalueringen har Bufetat gitt uttrykk for at inntaksordningen for DUE har fungert godt, men at de av prinsipielle grunner ønsker å ha full inntaksmyndighet i prosjektet. Det vil innebære at prosjektgruppen ikke skal kunne avslå søknader på ungdommer som Fagteam vil plassere i DUE. Dette vil være tema i drøffinger om videre drift av DUE mellom Bufetat og Bergen kommune.

OPPBYGGING AV UNGDOMSPROSJEKTENE

DUE er ikke et ferdig tiltak med plasser som kan tas i bruk når det er ledig. Det må skapes et eget prosjekt for hver ungdom. Felles for alle er at hver ungdom skal ha sin egen koordinator.

UNGDOMSKOORDINATOR

Ungdomskordinator har en rekke oppgaver, og utgjør ved siden av ungdommen grunnpilaren i det enkelte ungdomsprosjektet, selv om tidsrammen er begrenset til 8 timer i uken. Alle ungdommene har en ungdomskordinator og de fleste ungdomskordinatorene har ansvar for 1 ungdom, men noen få har hatt ansvar for 2 eller 3 ungdommer. Ungdomskordinator har et bakvaksansvar for sin ungdom, og kan i prinsippet være tilgjengelig når som helst når ungdommen har behov for det. Ungdomskordinatorene disponerer en mobiltelefon som ungdommen kan ringe til for å oppnå direkte kontakt. I tillegg har DUE en avtale med Barnevernvakten om et bakvaksansvar, slik at ungdommene i DUE også kan kontakte Barnevernvakten om de har behov for umiddelbar hjelp.

BOLIG

Noen ungdommer bor hjemme hos sin familie, men de fleste trenger egen bolig, og denne finnes av ungdommen og ungdomskordinator i fellesskap, hovedsakelig på det private leiemarkedet. Samarbeidet om å finne bolig, ordne med inventar og utstyr og innflytting, kan være krevende, men gir også en god mulighet for å etablere og utvikle kontakten og relasjonen mellom den unge og ungdomskordinatoren.

SKOLE/ARBEID

Alle ungdommer i DUE skal så langt som mulig være i aktivitet på dagtid, enten i skole, arbeid, arbeidstrening e.a. Tilrettelegging og oppfølging av skole / jobb er en sentral oppgave for ungdomskordinator.

HELSE/BEHANDLINGSBEHOV

Mange ungdommer har behov for støtte til å følge opp eller å komme i gang med behandlingstiltak, i forhold til rus, kriminalitet, psykiske problemer e.a.

NETTVERK/FRITID

Ungdomskordinator holder også kontakt med familie og nettverk, og forsøker å stimulere til positive fritidsaktiviteter.

ØKONOMI

Økonomisk hjelp som ungdommen trenger blir kanalisert gjennom DUE, og administreres av ungdomskordinator og utbetales gjennom barneverntjenesten. Ungdomskordinator kan også hjelpe den unge med egen økonomistyring. Ungdommer som følger opp sine dagaktiviteter og andre avtaler, kan få et motivasjonstillegg. Dette kan gis som en ekstra utbetaling pr. måned, men kan like gjerne brukes til å spare opp til noe de ønsker seg, for eksempel tilskudd til førerkort, kjøp av PC, eller på andre måter som virker motiverende på den enkelte. Det er også muligheter for å dekke andre utgifter som kan hjelpe

ungdommene til å komme i aktivitet, dette kan være til kurs / opplæring, utgifter for å komme inn i eller holde på arbeid, lærlingeplass e.a.

MILJØARBEIDER

Ungdommer som har behov for oppfølging utover det ungdomskordinator har kapasitet til, kan i tillegg få oppfølging av miljøarbeider. Oppgavene for miljøarbeider følger de behov den enkelte har; det kan være vekking og eventuell transport til skole/arbeid, lekselesing, fritidsaktiviteter, innkjøp og matlaging, orden og renhold i bolig, osv. Miljøarbeider rekrutteres vanligvis fra nettverket rundt ungdommen eller ungdomskordinator. DUE inngår en oppdragsavtale med miljøarbeideren knyttet til oppfølgingen av hver enkelt ungdom. Omfanget av miljøarbeid rundt enkeltungdommer kan variere fra 5 til 15 timer pr. uke, og har også gått utover dette i noen enkeltstående tilfeller.

FAGLIGE METODER OG RUTINER

Hovedprinsippene i arbeidet er å bygge på relasjoner, mestring og myndiggjøring og at ungdom og ungdomskordinator samarbeider ut fra sine forutsetninger i en løpende prosess. Det er ingen felles faglig metode som benyttes i DUE, dette ville også vært vanskelig å gjennomføre med den organisasjonsformen som er valgt, og med målet om å tilpasse tiltaket til den enkelte ungdommen. Det er laget noen enkle rutiner for arbeidet i DUE, for å lette arbeidet for koordinatorene. Det er likevel stor grad av åpenhet og frihet i forhold til å velge arbeidsformer og til å legge rammer for arbeidet med den enkelte ungdom. Medarbeidere i DUE må ha stor grad av selvstendighet og evne til å ta egne beslutninger. Samtidig gis det mulighet for å ta opp problemstillinger til drøfting og veiledning, både med prosjektleder og med andre ungdomskordinatorer. Innholdet i ungdomsprosjektene har en felles ramme, men tilpasses den enkelte ungdom sine behov så langt det lar seg gjøre. Det er uansett klart at DUE ikke kan bli et døgntiltak, og at alle ungdommene i DUE må ha evne til å ta omsorg for seg selv, eventuelt bo sammen med familie eller andre som har omsorgsansvaret.

BRUKERPERSPEKTIV

UNGDOMMENE

Totalt har det vært 52 ungdommer i DUE, og det var 32 ungdommer med i DUE da undersøkelsen ble gjennomført. Vi har både intervjuet ungdommer som har avsluttet tiltaket, og ungdommer som fortsatt er i DUE. Ungdommene er ulike, men de fleste har en relativt lang historie med hensyn til kontakt med hjelpeapparatet. Mange har prøvd en rekke tiltak, som MST, ungdomshjem, akuttinstitusjon og fosterhjem. Litt fakta om ungdommenes situasjon ved oppstart i DUE:

ALDER OG KJØNN

	15	16	17	18	19	TOTAL
GUTT	1	1	9	13	1	25
JENTE		4	11	10	2	27

OMSORGSSITUASJON FØR INNTAK I DUE

INNTAK DUE FRA:	2003/2004	2005	2006
INSTITUSJON	7	12	9
FOSTERHJEM/UNGDOMSFAMILIE	3	0	0
FORELDRE	90	13	7

AVSLUTTEDE UNGDOMMER

	2003	2004	2005	2006
		3	7	14

FORDELING PÅ BAKGRUNN AV OPPSTARTSÅR

	2003	2004	2005	2006
GJENNOMSNITTSALDER VED INNTAK	17,8	18,2	17,8	17,8
GJENNOMSNITTSALDER VED UTTAK	19,2	19,8	19,2	
ANDEL FRA INSTITUSJON I %			52	56
ANDEL MED MINORITETSBAGGRUNN I %	20	0	28	12,5
ANDEL JENTER I %	80	67	40	56

GJENNOMSNITT TILTAKSLENGDE, PR.31.12.2006

Pågående saker: 13,5 måneder

Avslutta saker: 14,2 måneder

BYDEL

Ungdommene fordeler seg slik på bydelene, i 2006 :

2 fra Arna, 6 fra Bergenhus, 5 fra Fana, 4 fra Fyllingsdalen, 9 fra Laksevåg, 2 fra Ytrebygda, 9 fra Årstad, og 5 fra Åsane.

KONTINUITET

20 av ungdommene har fått koordinatører som de kjente fra før, og noen andre har fått videreført kontakt med miljøarbeider, slik at om lag halvparten av ungdommene har opplevd en kontinuitet i kontakten med viktige voksne ved overgangen til DUE. Også ved avslutningen av DUE er det noen som får videreført en kontakt, ved at Barnevern- eller sosialtjeneste gir et videre engasjement til koordinatør eller miljøarbeider, men i redusert omfang.

BRUKERUNDERSØKELSE

Vi har gjennomført en brukerundersøkelse i løpet av november og desember 2006, der vi har intervjuet et tilfeldig utvalg av ungdommer og foreldre. De ungdommene som ikke ble trukket ut til intervju fikk anledning til å møte i en fokusgruppe for å komme med sine synspunkter. Vi har intervjuet 8 ungdommer og 4 foreldre, samt gjennomført en fokusgruppe med 2 ungdommer. Intervjuene med ungdommene ble gjennomført av koordinatorene, som åpne intervju med grunnlag i en intervjuomal. Intervjuene med foreldrene ble gjort av medarbeidere fra Prosjekt Bydelsteam ved Utekontakten, og de ledet også fokusgruppene. En fokusgruppe er en metode hvor intensjonen er å generere diskusjon mellom gruppe-medlemmene for på den måten å få mye informasjon på kort tid. Ved siden av at metoden er tidseffektiv gir den også gevinst ved at en gjennom diskusjon og dialog får frem momenter som en ellers ikke ville ha fått ved individuelle intervjuer eller gruppeintervjuer.

BRUKERTILFREDSHET OG BRUKERMEDVIRKNING – UNGDOMMENE

Ungdommene har blitt intervjuet etter en intervjujal med åpne spørsmål hvor fokus har vært på følgende tema: inntaksfasen, informasjon, tilgjengelighet, fleksibilitet, brukermedvirkning og brukertilfredshet. Vi har også stilt spørsmål om opplevelsen av DUE sammenlignet med andre barnevernstiltak, og om hva som har fungert godt og hva som bør forbedres i DUE. Vi har intervjuet foreldrene om deres synspunkter på de samme områdene.

INNTAKSFASEN

De fleste ungdommene har fått DUE presentert av Barneverntjenesten, enten av saksbehandler alene, eller i et møte sammen med andre, som BUP eller en institusjon. En ungdom har fått første informasjon om DUE fra miljøpersonale på institusjon. De fleste syntes DUE hørtes greit ut, og så en mulighet for å kunne flytte for seg selv og bli mer selvstendig. Et par ungdommer ble skeptisk til å få et tiltak i DUE. Ungdommenes forventninger gikk klart i retning av å få bo for seg selv, klare seg økonomisk, mer frihet og selvbestemmelse. På spørsmål om noe kunne vært gjort annerledes, sier de fleste nei, mens to ungdommer sier at de skulle hatt mer hjelp i starten.

INFORMASJON

Alle ungdommene oppgir å ha fått muntlig informasjon, bare en ungdom viser til at skriftlig informasjon var det vesentlige. De fleste syntes informasjonen var OK både i omfang og innhold. På spørsmål om hvordan informasjonen var i forhold til det de ønsket å vite er det en som sier at informasjonen skulle vært tydeligere formidlet. De øvrige svarer OK, og to legger til at de fikk svar på spørsmålene sine. På spørsmål om hvordan informasjonen stemte i forhold til det tilbudet de fikk i DUE, svarer en vet ikke, og en at det ikke stemte helt, en sier det ble bedre enn forventet, og de øvrige sier at det stemte bra. På spørsmål om noe kunne vært gjort annerledes, sier to ungdommer sier at de skulle hatt mer informasjon.

TILGJENGELIGHET

Alle ungdommene er fornøyde med tilgjengeligheten til koordinator, og mange sier at koordinator alltid er tilgjengelig. To ungdommer har nesten daglig kontakt med koordinator eller miljøarbeider. De andre sier de har kontakt minimum en gang i uken. Ungdommene tar kontakt ved å ringe eller sende SMS, når de trenger hjelp til noe. En ungdom sier at det varierer hvor raskt han kommer i kontakt med koordinator, mens resten sier at de får kontakt med det samme. Ingen av ungdommene sier at noe burde vært gjort annerledes med tilgjengeligheten. Det framheves av noen at det er en utrolig fordel å ha en koordinator, og slippe å forklare allting til andre personer, og at de alltid får raske svar, selv om koordinatoren av og til må sjekke ut noe med andre. Ungdommene har ulik oppfatning av ansvarsgruppemøtene. En sier de fungerer bra, og er særlig fornøyd med at de kommer hjem til ham av og til. En annen sier at det har vært få møter, og at de ikke har vært så nyttige heller, men at de sikkert er mer nyttige for de andre som er med, men – *"et ansvarsgruppemøte forandrer ikke livet mitt"*.

FLEKSIBILITET

På spørsmål om hvordan ungdommene opplever at deres ønsker og saker blir tatt opp, gir alle ungdommene uttrykk for at dette fungerer godt, med uttrykk som: fornøyd, bra, fikk dekket mine behov. Ingen av ungdommene har forslag til endringer på dette, det vil si, en ungdom i fokusgruppen svarte: *"Ingenting"* men la til – *"eller jo, kanskje mer penger"*.

BRUKERPERSPEKTIV

Alle ungdommene sier de opplever at deres behov og ønsker blir godt ivarettatt i DUE. På spørsmål om hva som kunne vært gjort annerledes, svarer en ungdom at DUE slapp ham for tidlig, og at det begynte å gå utfor med ham rett etter DUE. Det er også forslag om leksehjelp, og om at DUE må sjekke ut hvem av ungdommene som er venner, fordi det kan bli konflikter mellom venner fordi de får ulik hjelp av DUE. Det kom flere forslag om litt mer penger slik at de kunne spare litt, eller ha til uforutsette utgifter, og mer penger til klær, treningsklær, briller, skoleutstyr. Ellers uttrykker ungdommene at de er veldig fornøyd, – *"har det digg"*.

TILFREDSHET

"På en skala fra 1 – 10, hvor 1 er svært misfornøyd og 10 er svært godt fornøyd, hvor vil du plassere ditt tall som et bilde på hvor fornøyd du er med ditt tiltak i DUE ?"

Svarene på dette spørsmålet varierer mellom 6,5 og 10, med et gjennomsnitt på 8,5.

"Dåkkar e'kkje dårlig for å si det sånn."

På spørsmål om hva som kunne vært gjort annerledes, svarer fire av ungdommene at de måtte for tidlig ut av DUE. To av dem sier direkte at de hadde gitt en 10'er om de hadde fått fortsette lengre i DUE, også etter at de fylte 20 år. Andre ungdommer sier at de tenker mye på hvordan det vil bli når de ikke får lov til å være med i DUE mer, de føler seg usikre og er redd for hvordan de skal klare seg. Noen sier de gruer seg til å måtte avslutte på grunn av alder.

SAMMENLIGNET MED ANDRE BARNEVERNSTILTAK

Flesteparten av ungdommene trekker fram at DUE gir større frihet, selvstendighet og egenkontroll, og at de kan bo for seg selv. To sier at DUE er en bra overgang mellom institusjon og det å klare seg selv. En sier at det er tryggere å være på institusjon. Faste personer og faste kontakter framheves som bra i DUE. Andre kommentarer er at institusjon gjør deg mer bortskjemt, og at der får du hjelp til alt, mens i DUE må du gjøre mer selv, men får hjelp til å vite hvordan. På institusjon er det ofte skifte i beboere og personale, mens i DUE er det dumt at en blir så godt kjent med koordinatoren sin, og så må en kanskje slutte.

En av ungdommene som har avsluttet DUE for en tid siden har denne tankevekkende kommentaren: *"Var veldig godt å få meir frihet, og få egen leilighet. Når eg ser tilbake, kan friheten være både-og, var vel ikkje berre heilt positivt. Men opplevelsen då var at det var veldig bra."* En ungdom gir mye ære til DUE, men er hard mot seg selv: *"Eg var en ræv før, DUE har hjulpet meg"*

UTVIKLING VIDERE

Blant det som har fungert godt, nevnes oftest: Kontakten med koordinator, god støtte fra miljøarbeider, hjelp med transport og andre praktiske ting, samt det å møtes jevnlig, bl.a. til ansvarsgruppemøter. Den økonomiske tryggheten og det å bo i egen bolig trekkes også fram. *"det var ikke en ting miljøarbeider ikke stilte opp på!"* De som hadde kommentarer til forhold som bør forbedres, var entydige: DUE bør ikke slippe ungdommer så tidlig.

BRUKERTILFREDSHET OG BRUKERMEDVIRKING – FORELDRENE

Vi ønsket å intervju 5 foreldre, trukket ut blant foreldre til ungdommer som hadde startet opp i DUE før de fylte 18 år. Det viste seg at det var krevende å finne foreldre som kunne være med på intervju, innenfor den tidsrammen vi hadde. Det kan være flere grunner til dette, noen av ungdommene har ingen eller liten kontakt med foreldrene, og mange av foreldrene har selv en vanskelig livssituasjon. Det kan også bety at vi ikke har hatt sterkt nok fokus på samarbeid og kontakt med foreldrene til ungdommene i DUE. Ved å utvide intervjuperioden og supplere det opprinnelige utvalget, fikk vi gjennomført intervjuer med 4 foreldre, og fikk mange verdifulle innspill.

INNTAKSFASEN

Første presentasjon av DUE kom i møte med institusjon ungdommen var på, eller i møte med Barneverntjenesten. Flere av foreldrene forteller at kontakten med Barneverntjenesten kom i stand fordi de selv hadde sett behov for, og bedt om hjelp. De uttrykker tillit til institusjonen, og syntes at et tiltak som kunne tilpasses ungdommen var bra, men noen var også redde for å miste kontroll over ungdommen. Foreldrene syntes det hørtes bra ut, men var også usikre på hva dette var og hvordan det ville fungere. De forventet at de ville bli lyttet til som foreldre som kjenner sine barn. Flere ønsket også at ungdommene skulle møte grenser og krav som de selv hadde slitt med å få satt. *"Jeg syntes det hørtes veldig fint ut, men jeg var veldig redd."* Foreldrene sier de er godt fornøyd og at de er blitt møtt på en positiv måte, men synes også at det gjerne kunne vært satt klarere grenser og vært stilt mer krav til ungdommen, og at koordinator kunne vært mer pågående.

INFORMASJON

Det meste av informasjonen har vært muntlig, og noen syntes at det var litt vagt hva DUE gikk ut på. Et par av foreldrene sier at de fikk en grei brosjyre. Det har også vært lett å spørre koordinator når det var noe de ønsket å vite. *"Koordinator har alltid vært ærlig."* En av foreldrene har etter hvert følt at hun ikke har blitt hørt slik hun hadde forventet og som hun opplevde i starten.

TILGJENGELIGHET

En forelder opplever at koordinator er lite tilgjengelig og lite lydhør og ikke interessert i familiens historie, og savner å kjenne til andre i DUE som kan kontaktes. *"Han spør, men har ikke tid til svaret."* De andre foreldrene gir uttrykk for at koordinator er svært tilgjengelig for dem, og har opplevd å kunne ta kontakt både dag og kveld og helg, og til og med om natten. Koordinator stiller alltid opp, og ringer raskt opp igjen om de ikke svarer med det samme. *"Helt supert!"* Det trekkes også fram at det er trygt med en koordinator som kjenner ungdommen fra før.

FLEKSIBILITET

Alle foreldrene sier at ungdommenes ønsker blir tatt hensyn til, og at ungdommene har fått god kontakt med koordinator. Noen gir uttrykk for at de er redd ungdommen får det for godt, både økonomisk og ved at ikke settes nok krav, og er redd de kan bli bortskjemte.

BRUKERPERSPEKTIV

Foreldrene opplever at ungdommenes materielle behov blir godt dekket. Noen er bekymret for at ungdommen ikke får nok tilsyn og oppfølging, og er usikre på kompetansen til å følge opp ungdommen sine særlige behov, bl. a. knyttet til psykisk helse. En har opplevd at oppfølgingen ble bedre etter at behovet for dette ble påpekt av forelderen. En er tilfreds med at ungdommen fikk forlenget oppholdet i DUE, når det ble klart at han trengte mer tid.

TILFREDSHET

På en skala fra 1 – 10, hvor 1 er svært misfornøyd og 10 er svært godt fornøyd, hvor vil du plassere ditt tall som et bilde på din tilfredshet med at din sønn/datter deltar i DUE ?

Foreldrene plasserer seg på følgende tallverdi, og legger til noen kommentarer:

- 5 *"Ungdommens fysiske behov blir dekket"*
- 8 *"Dette prosjektet bør videreføres!"*
- 8 *"For å få 10 på skalaen må koordinator jobbe mer aktivt med gutten."*
- 10 *"Godt å vite at hun har andre voksne å snakke med og som kan hjelpe med praktiske ting"*

Gjennomsnittet blir på 7,75.

SAMMENLIGNET MED ANDRE BARNEVERNSTILTAK

To av foreldrene har ikke erfaring med andre tiltak. En mener at DUE faller gjennom i forhold til det tiltaket ungdommen var i tidligere, men har likevel ikke mistet troen på at det kan gå seg til. En sier at erfaringene både med barneverntjenesten og tidligere tiltak har vært gode, men at DUE er et positivt alternativ i denne fasen, med tanke på alder og mulighet til å bli selvstendig, og at DUE ikke hadde vært riktig tidligere, da ungdommen hadde behov for mer kontakt og oppfølging.

UTVIKLING VIDERE

Hva har fungert godt ?

Matching er bra, full klaff etter forholdene. Kontakten med barnevernstjeneste og koordinator er god, det er lett å ta kontakt, og de prøver å gjøre det beste for ungdommen. Det er bra å ha få personer å forholde seg til, og ungdommene lærer å bo for seg selv.

Hva bør forbedres ?

Gjøre ungdommene mer selvstendige, med grensesetting og ansvarliggjøring, og stille mer krav til ungdommene. Være mer lydhør overfor foreldre og familiens historie. En forelder sier avslutningsvis at

det har gått kjempebra med gutten siste året. Han har blitt mer selvstendig. De hadde ikke regnet med at han kunne bo for seg selv, og han virker mer rolig og avslappet: *"Jeg håper at flere vanskelige ungdommer kan få være med i DUE. Han var oppgitt av politiet og alle, og det sier seg selv at når han nå klarer seg så bra, bør andre også få sjansen."*

MEDARBEIDERPERSPEKTIV

SYNSPUNKTER FRA KOORDINATORENE

Et tilfeldig utvalg av koordinatorene, ble samlet i to fokusgrupper, og de samme temaene som ungdommer og foreldre var intervjuet om, ble gjennomgått. Her ble det fokusert på medarbeiderperspektivet, men mange av innspillene viser at koordinatorene svarer like mye ut fra hvordan de tenker det er for ungdommene.

INNTAK

Matching mellom ungdom og koordinator er viktig! Det er bra med en relasjon mellom ungdom og koordinator fra tidligere. Det er en utfordring når koordinator begynner å jobbe med en ungdom man ikke kjenner fra før, særlig når koordinator også er helt ny i DUE. Det kommer ulike forslag om hvordan best mulig matching kan sikres, både at ungdommer kan velge mellom ulike koordinatorene og at koordinator kan velge mellom ulike ungdommer, at det opprettes en "koordinatorbank" og at det gjennomføres matchingsmøter.

INFORMASJON

Informasjonen og oppfølgingen beskrives som god, men at det i starten kan oppleves som litt uklart hva oppgaven som koordinator i DUE er. Det er helt nødvendig med en rolleavklaring i starten, både i forhold til oppgavene for koordinator, og for arbeids- og ansvarsdeling med saksbehandler i Barneverntjenesten. Koordinatorene er godt fornøyde med oppfølgingen når de er kommet godt i gang med arbeidet i DUE.

OPPSTART

Tilretteleggingen for DUE-oppgavet på egen arbeidsplass varierer mye. Noen opplever at det er dårlig tilrettelagt for DUE-oppgavet på arbeidsplassen og at det trengs en bedre samordning mellom DUE og hovedarbeidsstedet. Mobiltelefonordningen får hard kritikk, både for tungvint og dårlig fungerende ordning for trekk for privat bruk, og at selve mobiltelefonene er "kjipe" modeller. Det foreslås mer konkrete ansettelsesavtaler eller bedre avklaringer mellom DUE og arbeidsgiver, og smidigere ordning med kompensasjon/ godtgjøring for telefon, og større mulighet til valg av telefon.

TILGJENGELIGHET

Bakvaksansvaret fungerer ulikt, ungdommene sin bruk av bakvaksordningen varierer mye, og koordinatorene har ulik opplevelse av belastningen med å ha et fortløpende bakvaksansvar. Koordinatorene har også ulik oppfatning av hvor tilgjengelige de skal være på bakvakt. Telefoner fra foreldre/pårørende på bakvakt oppleves av flere som mer belastende enn kontakten med ungdommen. Noen av ungdommene må oppdras i bruken av bakvakten. Det er viktig at både ungdommen og pårørende er informert om andre instanser som kan kontaktes, f. eks. barneverntjenesten, og at Barnevernvakten har et bakvaksansvar for alle ungdommer i DUE. Betalingen for bakvaksansvaret

oppfattes som for dårlig, og det påpekes særlig at det er galt med samme kompensasjon om en koordinator har ansvar for en eller flere ungdommer. Tilgjengeligheten til prosjektledelsen beskrives som svært god, og det er også lett å ta kontakt med andre koordinatorene. Det er en ensom rolle å være koordinator, særlig dersom det ikke er andre koordinatorene på samme arbeidsplass.

Koordinatorsamlingene er viktige, men formen kan vurderes. Det tar tid når alle skal fortelle om sin ungdom hver gang, og noen foreslår at dette kan løses ved å være faste grupper. Andre sier det er positivt å møte forskjellige koordinatorene på samlingene.

SAMARBEID

Samarbeidet med andre instanser beskrives i hovedsak som godt, selv om det er store variasjoner. Hyppigheten av kontakt og hvor tett samarbeid det er mellom koordinator og saksbehandler i barneverntjenesten varierer mye. Dette er til dels personavhengig, men henger også sammen med ungdommen sine behov og rolleavklaringen mellom partene. Det påpekes samstemmig at en god rolleavklaring i starten er helt nødvendig, men at det er viktig at dette ikke blir standardisert, og at det blir godt rom for deltakerne til å finne de løsningene de har tro på i hver enkelt sak. Dette henger både sammen med ungdommen sine behov, og med hver enkelt medarbeider sin stil og personlighet. Ansvarsgruppemøtene framheves som viktige, men at hyppighet og omfang vil variere.

OPPFØLGING

Avslutningen i DUE bør planlegges bevisst for hver enkelt ungdom, og det bør være en gradvis nedtrapping av tiltak fram mot avslutning. Det kommer sterke synspunkter på at alder ikke bør være en avgjørende faktor for å bestemme tidspunkt for avslutning, og at det burde vært mulig å følge opp ungdommer i DUE utover fylte 20 år. Koordinatorene forteller om et behov for noen å dele alvorlige hendelser med, og at koordinatorene som er i en vanskelig sak bør få en aktiv oppfølging fra prosjektledelsen. Arbeidspresset for koordinatorene varierer, og noen jobber svært mye i perioder. Andre kan oppleve at ungdommen trekker seg unna, og de må stå hardt på for å opprettholde kontakten med ungdommen.

MULIGHETER

Det oppleves at det er stort rom for å jobbe fleksibelt og selvstendig. Forslag blir tatt på alvor og det er stor takhøyde for å tenke nytt og utradisjonelt, og det er ingen "slik gjør vi det her"-holdning. Dette gjør det mulig med individuelt tilpasset oppfølging av ungdommene.

TILFREDSHET

På en skala fra 1 til 10 har begge fokusgruppene gitt 8. En koordinator sier at for å få mer enn 8, må arbeidet verdsettes mer økonomisk. Studieturer og lignende beskrives som gode tiltak for å skape fellesskap og motivasjon for å gjøre en god jobb, og se utviklingsmuligheter for ungdommene og DUE-prosjektet.

RESULTATER/MÅLOPPNÅELSE

Jobben er meningsfull og faglig god, og det oppnås mye for hver enkelt ungdom. DUE-prosjektet i seg selv oppnår også mye, og har også vist evne til endring og utvikling. Målsettingene i tiltaksplanene må bli mer realistiske, og det må konkretiseres delmål, for å kunne vurdere progresjon. Det er likevel ulikt hvordan progresjonen blir sett, og barneverntjenesten kan ha urealistiske forventninger i utformingen av mål for ungdommen. Koordinatorene opplever at prosjektledelsen er flink til å se og kommentere progresjon.

KOMPETANSE

Alle ledd i DUE-organisasjonen har fagfolk med relativ lang erfaring innen sosialt arbeid med ungdom. Det er en jevn fordeling mellom kjønnene. Alle har en sosialfaglig grunnutdanning og flere har ulike videreutdanninger. Organiseringen av prosjektet har gitt prosjektledelsen mulighet til å rekruttere erfarne medarbeidere som har bred kjennskap til feltet. Ungdomskoordinatorene understreker viktigheten av å

ha erfaring da de jobber selvstendig i sakene. De har også opplevd det som krevende å gå inn i saker for å overta styring og koordinatrollen i saker hvor det allerede finnes en rekke både profesjonelle og private aktører. Her kan det være mange involverte med sterke meninger, hvor det kreves både erfaring og klokskap for å lede dem i riktig retning etter de unges behov.

KOMPETANSEUTVIKLING

Hovedvekten av kompetanseutviklingen i DUE har funnet sted i jevnlig samlinger med ungdomskoordinatorene. I disse samlingene har de ulike unge og problemstillinger knyttet til sakene blitt diskutert. Det har vært utveksling av erfaringer og faglige refleksjoner i fellesskap. Vi forsøker å ha en felles fagdag hvert semester, og har her satt fokus på videreutvikling av DUE, og tatt opp spesielle tema, som arbeid i familier og ADHD. Koordinatorene sier at det må ikke gå for lang tid mellom fagdagene og det må være mulighet til å bidra til å endre og utvikle DUE-prosjektet.

Siden oppstarten har det vært gjennomført to studieturer, som har vært svært vellykkete og gitt godt utbytte både faglig og sosialt, og vi har sett på en hel del spennende tiltak og hatt mange gode faglige diskusjoner. Det er verdifullt å samle koordinatorteamet i DUE slik, særlig på bakgrunn av at vi ellers har relativt få treffpunkter mellom de som jobber i DUE. Det er også en verdifull sideeffekt i at medarbeidere fra mange ulike deler av barneverntjenesten i Bergensområdet møtes og blir kjente med hverandre, og utveksler erfaringer og synspunkter. Det er kommet forslag om å opprette en passordbeskyttet internettside for faglige diskusjoner. Det er også kommet forslag om å lage liste over spisskompetansen hos koordinatorteamet, for å kunne utnytte den ulike kompetansen de har.

ARBEIDSPROSESSER

SAMARBEID

5 samarbeidspartnere var invitert til fokusgruppen. 2 personer møtte, de andre var blitt forhindret eller hadde ikke anledning til å prioritere dette. Dette kan si noe om det presset ansatte i barnevernet opplever, og muligheten for å styre sin egen arbeidsdag. Vi fikk likevel fram mye god informasjon i fokusgruppen, og supplerte dette med et telefonintervju i etterkant for å få noe bredere informasjonsgrunnlag.

INNTAKSFASEN

DUE-tanken er helt super, men matchingen av ungdom og koordinator er viktig. Gir ungdommene mulighet til å gjøre egne valg, i samråd med koordinator, i overgangen til å skulle greie seg selv. Det er viktig å sette inn nok ressurser i startfasen, overganger er alltid vanskelige.

INFORMASJON

Informasjonen om DUE har vært god fra startfasen, og mye informasjon kommer gjennom muntlig kontakt med prosjektledelsen. Det burde vært tilgang på mer informasjon om rutiner for innsøking, og hvilken oppfølging som kan forventes. Ledelsen ved andre tjenester burde satt seg mer inn i tiltaket, og vært tydeligere overfor medarbeidere som samarbeider med DUE.

OPPSTART

Rollefordelingen kan virke noe uklart i begynnelsen, det kan virke noe uklart hvem som skal ha ansvar for hva, og en har opplevd at koordinatorteamet også var usikker på sin rolle. Det er nødvendig å gjøre en rolleavklaring mellom DUE-koordinator og saksbehandler i barneverntjenesten fra starten av. Det kan

være vanskelig å ikke ha noen på sitt kontor som kjenner DUE å rådføre seg med, men det er lett å ta kontakt med DUE-ledelsen.

TILGJENGELIGHET

Tilgjengeligheten til DUE-ledelsen er svært bra, og samarbeidspartnerne sier de liker det uformelle, lavterskelpreget som kontakten har. Man får umiddelbar tilbakemelding, og det er tilgjengelighet så og si 24 timer i døgnet. Tilgjengeligheten til koordinatorene oppleves også som god, selv om det har vært enkeltsaker der kommunikasjonen mellom ungdom og koordinator har vært vanskelig. Koordinatorene gjør en kjempejobb med å skreddersy opplegg rundt hver enkelt ungdom. Bakvaksordningen er god.

SAMARBEID

Samarbeidsmøtene er bra, og det er ikke behov for mer møter. Fleksibiliteten i kontakten til ledelse og koordinatorene gjør at informasjonen flyter tilstrekkelig, og det er gode emosjonelle og rent faktiske forhold i samarbeidet. Noen kunne ønske mer skriftlighet og dokumentasjon av koordinator sitt arbeid med ungdommen, og har i noen tilfeller savnet tilbakemeldinger fra koordinator. Ungdommer ringer gjerne til sin saksbehandler i barneverntjenesten når samarbeidet med koordinator er vanskelig, og saksbehandler må da innta en vanskelig mellomrolle. I slike situasjoner er det enkelt å ta kontakt med DUE-ledelsen. Veiledningen derfra er konstruktiv og til stor hjelp.

OPPFØLGING

Ideen med koordinatorene er glimrende, og det at en kan ha fleksibilitet i oppfølgingen av hver enkelt ungdom er positivt. Likevel kan det være ønskelig med enda mer variasjon i DUE-tilbudet, f. eks. det å ha flere personer å spille på i vanskelige perioder.

MULIGHETER

DUE gir en god mulighet til å iverksette nærmiljøbaserte tiltak og til å kunne vurdere ungdommens modning og evne til å leve selvstendig. Det er et godt tilbud i motsetning til tidligere, da ungdom gjerne sto alene etter et institusjonsopphold. Jevnaldersosialisering er sentralt for ungdom og et viktig fokus for koordinator må derfor være nettverksjobbing. Det er stor forskjell på ungdommene, og på behovet for oppfølging og evnen til egeninnsats. Noen yter for lite og blir satt for lite krav til, og det kan bli litt for enkelt for noen av ungdommene. DUE vil være et viktig ledd i faglig utvikling så fremt prosjektet og resultater kan bli gjenstand for vitenskapelig basert forskning.

TILFREDSHET

Gruppen sier *"det må bli et sted i det øverste skiktet"* og enes om tallet 8 på en skala fra 1 til 10, mens den som ble telefonintervjuet gir 10.

RESULTATER/MÅLOPPNÅELSE

Ungdommene selv er den viktigste kilde til informasjon om hvordan DUE har fungert. Gruppen mener det vil være viktig å følge opp ungdommen etter de er ute av DUE, gjerne etter 3 – 6 mnd. DUE sine ytelser til ungdommer bør ligge på et nivå som ungdommen har mulighet til å opprettholde etter DUE, og gruppen mener at DUE kanskje opererer med litt for store "gulrøtter" i forhold til å motivere ungdommen til samarbeid og endring.

UTVIKLING VIDERE:

Hva fungerer godt ?

Bakvaksordningen og tilgjengeligheten på telefon gjør det enkelt å få tak i koordinatorne. Den store handlefriheten, og at det kan settes inn miljøarbeider eller andre tiltak i tillegg til koordinator.

Hva bør forbedres?

Det kan bli litt for fritt for enkelte ungdommer, og noen blir for godt vant. Aldersgrensen bør ikke være absolutt på 20 år.

ORGANISASJONSFORM

Matriseorganiseringen av DUE-prosjektet setter et klart preg på organisasjonen. Alle medarbeidere utenom prosjektledelsen tilknyttes DUE ved frikjøp fra sin faste arbeidsplass. Dette gir en variert gruppe medarbeidere med kompetanse på ulike områder, men det blir også en løs organisasjon: Medarbeiderne jobber mye alene, og det er krevende å skape felleskap og identitet knyttet til DUE, samtidig som dette er viktig for å opprettholde og utvikle grunntankene i DUE-prosjektet. Organisasjons- og driftsformen gir en meget stor åpenhet og fleksibilitet i utformingen og innholdet i tiltakene for de enkelte ungdommene. Dette er et valg som på den andre side gir mindre krav til forutsigbarhet og likebehandling. Vi vil også prioritere direkte kontakt med ungdommene, framfor å bruke ressurser på møter om ungdommene, og på saksbehandling og dokumentasjon.

En klar fordel er at denne formen for organisering gir mulighet for variasjon i antall aktive ungdommer, og at koordinatorene kan rekrutteres fra alle deler av barneverntjenesten. Deltakelse i prosjektet blir kompensert etter en fastsatt godtgjørelse slik at de ulike tjenestestedene har muligheter til å innhente personellressurser for å dekke inn igjen den ekstra innsats man bruker på prosjektet, og ha noe penger til overs til fri bruk. En mer tradisjonell organisering med felles arbeidssted og fast ansatte kunne gitt et tydeligere bilde av DUE utad og vært mer oversiktlig, men ville også blitt langt mindre fleksibel. Organiseringen av DUE bringer de forskjellige tjenestestedene tettere sammen og bidrar til kontakt mellom ulike deler av barneverntjenesten, og til en mer helhetlig innsats i kommunen.

Koordinatorsamlinger, fagdager, studieturer og egen logo er viktige virkemidler i å skape en identitet i DUE. Ungdomskoordinatorene framhever at de ved deltakelse i DUE har fått faglige utfordringer som har vært stimulerende, at jobbingen føles veldig riktig og at jobben har vært utviklende og lystbetont. Fra prosjektledelsen skal det tilføyes at den entusiasme og motivasjon som vi har observert blant ungdomskoordinatorene og i prosjektgruppen har vært helt avgjørende for utviklingen av prosjektet. Vi har også hatt stor nytte av de ulike medarbeidere sine erfaringer og kjennskap til ungdommer og ungdomsmiljøene i Bergen. Saksbehandler i barneverntjenesten har en viktig rolle i prosjektet. Erfaringene viser at en stabil saksbehandler som kjenner ungdommen og saken, gir de beste forutsetninger for at DUE kan lykkes med sitt arbeid. I prosjektet har vi opplevd begge deler. Hyppig skifte av saksbehandler vanskeliggjør arbeidet for ungdomsordinator. Imidlertid er hovedinntrykket fra koordinatorene at samarbeidet har fungert godt og at de opplever saksbehandlerne som positive til prosjektet. Flere koordinatorene og saksbehandlere trekker frem viktigheten av å avklare roller tidlig, og bli enige om hvem som skal gjøre hva. Det kunne vært en enkel løsning å definere rollene på en entydig måte for alle, men dette ønsker verken prosjektledelsen eller medarbeiderne, da det vil gi mindre muligheter for selv å være med og utforme roller og arbeidsmåter underveis.

ERFARINGER FRA DRIFTEN AV DUE

DUE fikk en rask oppstart i 2003, evalueringen etter et prøveår var positiv og det ble bestemt å utvide tilbudet til alle bydeler i Bergen, og å forlenge DUE-prosjektet videre til august 2007. Aktiviteten ble i løpet av 2005 utvidet til å skulle gi tilbud til 40 ungdommer i året.

Den raske veksten gjorde det nødvendig å rekruttere mange nye koordinatorene på kort tid. Dette lyktes, med en svært velvillig innstilling både fra de ulike tjenestestedene og de enkelte medarbeiderne som ble forespurt. Nesten halvparten av ungdommene har fått en koordinator de kjente fra tidligere. Etter som antall ungdommer er blitt mer stabilt, kan vi etter hvert "gjenbruke" noen koordinatorene, men samtidig holde fokus på at vi skal forsøke å rekruttere koordinatorene som ungdommene all har en relasjon til.

Koordinatorene som er engasjerte og motiverte, og som liker å jobbe selvstendig, er en forutsetning for å lykkes med målene for DUE. Samtidig må koordinatorene følges opp av prosjektledelsen, og de må ha tilbud om regelmessige treff med andre koordinatorene for å utveksle erfaringer.

Tilbud om regelmessig ekstern veiledning har vært tatt opp, men har ikke blitt satt i gang fordi etterspørselen ikke har vært sterk, og dette er heller ikke etterlyst ved evalueringen. Mange av koordinatorene har slike tilbud ved sitt ordinære tjenestested, og har heller ønsket å bruke DUE-tid og ressurser til andre faglige aktiviteter.

Det lages et budsjett for hver enkelt ungdom, basert på forventet behov for tiltak, og med rom for å iverksette eller avslutte hjelpetiltak raskt og ut fra det løpende behovet til ungdommen. Tiltak blir ikke iverksatt på grunnlag av at de står i budsjettet, men etter en konkret vurdering av behov, og dette gir en svært kostnadseffektiv ressursbruk. De fleste budsjettene har en ramme på omlag kr. 1500,- pr. døgn utenom felleskostnader. Noen få ungdommer med spesielle behov har godkjente budsjetter med en betydelig høyere ramme. Regnskapet viser en gjennomsnittlig kostnad på kr. 1100,- pr. døgn inkludert felleskostnader.

Det er en målsetting i DUE-prosjektet å stimulere statlig og kommunalt barnevern til å endre fokus, arbeidsform og metodikk, og på bakgrunn av dette har prosjektledelsen prioritert å drive intern og ekstern informasjon. DUE-prosjektet har møtt stor interesse, og prosjektleder har hatt mange informasjonsoppdrag. I nært samarbeid med DUE er det startet opp lignende prosjekter flere steder, bl. a. i Stavanger og Århus i Danmark, og Bodø kommune er i ferd med å starte.

HVEM OG HVORDAN

Hvordan går det med ungdommene ? Hvilke ungdommer passer i DUE ?

Dette er spørsmål vi møter ofte, og det er ikke lett å svare, heller ikke etter å ha gjort et relativt omfattende arbeid med evaluering. Eller, -det første spørsmålet kan besvares litt rundt, med at det går veldig bra med noen ungdommer, og det er noen det ikke går så bra med, og at for de fleste går det litt opp og litt ned. Ungdommene må gjerne vurderes over en lengre periode for å kunne se utviklingen. Selv om DUE er et frivillig tiltak for alle, har ungdommene ulik innstilling, og det er klart at ungdommene sin motivasjon og vilje til å jobbe med seg selv og bruke DUE som en aktiv støtte, er av stor betydning. Men vi har også sett at rammene i DUE er godt egnet til å utfordre ungdommene i forhold til deres holdning til å ta ansvar for egen situasjon og utvikling.

Vi har erfart at vi kan lage gode tiltak til ungdommer med svært ulik erfaringsbakgrunn. Ungdommer med store rusproblemer har vært en stor utfordring, siden rammene i DUE ikke er godt egnet til å hindre eller avsløre rusing. Vi har heller ikke ressurser eller kompetanse til å drive rusbehandling. Vi har likevel erfaringer som viser at vi kan bruke relasjonen til ungdommene til å jobbe med erkjennelse av rusproblemer, og at vi kan sette som målsetting å støtte ungdommene i å sikte seg inn mot rusbehandling. Dette er krevende oppgaver og vi har stilt spørsmål ved om dette er ungdommer vi skal fortsette å jobbe med. Samtidig er det vanskelig å se at andre har et bedre tilbud til disse ungdommene, om alternativene i det hele tatt finnes. Vår konklusjon har vært at så lenge ungdommene er i en utviklingsprosess kan vi forsvare å tilby oppfølging i DUE. Men vi må være bevisste på at vi ikke fortsetter å gi hjelp som bare fører til at disse ungdommene kan opprettholde en livssituasjon med utstrakt rusing.

DUE – VURDERT AV ANDRE

Hilde Marie Thrana sin masteroppgave i sosialt arbeid 2006 ved Høgskolen i Bodø: *"Hvis ungdommen fikk bestemme, En studie i ungdoms erfaringer med medvirkning i barnevernet"*, bygger på intervjuer med 7 ungdommer i DUE, og hun skriver: *"Når ungdommene forteller om tiltaket får man inntrykk av at de ser på dette som sitt prosjekt. De voksne er der for å gi støtte og hjelp når det trengs, men det er opp til ungdommen om dette skal lykkes."* (side 78)

Thrana har også en interessant drøfting av brukermedvirkning, som gjengis kort her: Sentrale elementer i brukermedvirkning har vært handling, relasjon og resultat. Ved medvirkning for ungdom i barnevernet

vil resultat som en klar målbar indikasjon, være lite hensiktsmessig. Det som særpreger ungdom, er prøving og feiling der utviklingsprosessen ofte er to skritt fram og et tilbake. For ungdommene vil det heller være snakk om hvilke muligheter de får for utvikling og vekst.

En god relasjon forutsetter god kjemi mellom ungdom og barnevernsarbeider, personlig egnethet, fleksibilitet, tilgjengelighet, ha tid, møte ungdommen der han/hun er, evne til å lytte til og snakke med ungdommen. Skal relasjonen være betydningsfull, så må den bygges på handling, som er tosidig i denne sammenhengen: Den handlingen ungdommen forventer av koordinatoren, men medvirkning fordrer også handling fra ungdommens side. Medvirkning krever egenaktivitet, initiativ og vilje til å bidra med noe selv. Hvilke handlinger og hvilken deltagelse kan vi forvente fra ungdommer i barnevernet ?

Vi kan bli for ambisiøse i iveren etter å selvstendigjøre ungdommene. Reell medvirkning handler om å se ungdommen der de er i dag, i sammenheng med deres historie på godt og vondt, og på det nivå i utviklingen til selvstendighet ungdommen er. For ungdommene er det en sammenheng mellom deres egen medvirkning og hvilke muligheter de har til å få hjelp. Det kan være muligheter til å flytte for seg selv, mestre skolegang, tjene penger selv, stå i en jobb, lære selvstendighet.

De voksnes oppgave er å legge til rette for ungdommens utviklingsarbeid.

Ungdommens oppgave er å arbeide med sin egen utvikling.

Ungdommen sitter med mye ansvar selv, men for å lykkes er de avhengige av at tiltaket er organisert slik at ungdommene kan nyttiggjøre seg hjelpen. Hjelpen må være tilpasset den enkelte, i forhold til:

- Tid, hvor lang tid skal ungdommen kunne bruke på selvstendighetsprosessen
- Nivå, hjelpen må være tilpasset og tilrettelagt

Thrana oppsummerer de punkter som fremmer medbestemmelse og deltagelse for ungdommene i DUE-prosjektet slik: *"For det første er tiltaket selvvalgt. Ungdommene ønsker dette tiltaket selv og har derfor en motivasjon til å gå inn i det. Motivasjonen er grunnlagt på at de ønsker å flytte hjemmefra og bli selvstendige. De er aktive i prosessen for å velge tiltaket, videre er de også involvert i å utforme tiltaket ved at de kan være med å velge koordinatoren og er med i prosessen for å skaffe seg leilighet. Relasjonen til koordinatoren vektlegges tungt og er det bærende element i tiltaket. Det er gjennom samarbeid og dialog med koordinatoren at de kommer fram til en enighet om små og store beslutninger som angår dem selv. For å opparbeide denne relasjonen til koordinatoren er tilgjengelighet helt vesentlig. Ungdommene må ha muligheten til å ta kontakt når de har behov for det. Her er fleksibilitet og kreativitet egenskaper de verdsetter hos koordinatoren."* (side 81)

ØKONOMI

ØKONOMIMÅL

En målsetting for DUE er å redusere kostnader for de deltagende aktørene.

Bufetat vil oppnå kostnadsreduksjon gjennom:

- *lavere kostnader i DUE i forhold til institusjonsopphold*
- *kortere oppholdstid ved at ungdommen tidligere blir i stand til å klare seg uten barnevernstiltak i statlig regi*

Bergen kommune vil ha reduserte kostnader som følge av:

- *redusert egenandel ved at det er inngått avtale om halvert kommunal egenandel for ungdommer i DUE*
- *reduserte kostnader i overgangen til en tilværelse uten barnevernstiltak*
- *reduserte oppfølgingskostnader ved at ungdommen bor i nærmiljøet*

SAMMENLIGNING AV KOSTNADER

Følgende er lagt til grunn for beregningene:

Erfaringer med avslutta og pågående DUE tiltak, for i alt 52 ungdommer, viser en gjennomsnittsvarighet på noe under 14 måneder pr. tiltak.

Det legges til grunn at DUE skal være et alternativ til institusjon og at denne terskelen for inntak sikres gjennom den vurderingen av hver enkelt søknad som gjøres i fagteamene i Bufetat. Varigheten av tiltak i DUE kan for noen ungdommer synes å bli lengre enn et opphold i institusjon ville blitt, det er derfor gjort en økonomisk sammenligning basert på at kostnadene for 12 mnd med DUE sees alternativt til 6 mnd i institusjon, basert på følgende resonnerment:

Erfaringene viser at ca. 60 % av ungdommene kommer fra institusjon. For disse ungdommene er det rimelig å anta at DUE bidrar til å redusere oppholdet i institusjon med 3-6 mnd. For ungdommer som kommer fra hjemmet er DUE et alternativ som skal forhindre et institusjonsopphold, som en regner i snitt ville hatt en varighet på 6-12 mnd. Med dette som utgangspunkt regner vi med at tiltak i DUE i 12 måneder erstatter behov for plass i institusjon i 6 måneder.

Døgnprisen i DUE er beregnet ut fra brutto regnskapstall for 2006, kr. 12.117.880,-, og fordelt på totalt antall døgn i DUE i 2006 for alle ungdommene, blir det kr. 1097,63 pr. døgn. Regnskapene ligger hele tiden litt på etterskudd, siden DUE-prosjektets regnskap baseres på kvartalsvise krav fra samarbeidspartene, og kvartalsvise refusjonskrav fra DUE til Bufetat. Gjennomsnittlig døgnpris på kr. 4.500 for plass i institusjon er opplyst fra Bufetat ved avdelingsdirektør for fagteam.

KOSTNADER PR. UNGDOM

GJENNOMSNITTSUTGIFT PR. UNGDOM OVER EN PERIODE PÅ 12 MND MED DUE SOM TILTAK:		
DØGNPRIS DUE TOTALT:	1.100 X 365 DAGER	KR. 401 500
KOMMUNAL EGENANDEL:	12.190 X 12 MND	KR. 146 280
UTGIFT BUFETAT TOTALT		KR. 255 520

GJENNOMSNITTSUTGIFTER I INSTITUSJON SOM ALTERNATIV TIL DUE I 6 MND		
DØGNPRIS INSTITUSJON	4.500 X 182 DØGN (6 MND)	819 000
KOMMUNAL EGENANDEL	24.380 X 6 MND	146.280
UTGIFT BUFETAT		672 720

UTGIFTSREDUKSJON

Bruk av DUE som alternativ til institusjon reduserer Bufetat sine utgifter med kr. 417 500,- pr. ungdom. I 2006 har det i gjennomsnitt vært 30,5 ungdommer som har hatt tiltak i DUE til enhver tid. Med utgangspunkt i denne beregningen har Bufetat hatt en innsparing på over kr. 12,7 mill. Innsparingen kommer som følge av lavere utgifter i DUE sammenlignet med institusjon, og blir relativt stor selv om beregningen er gjort ut fra 12 måneders tiltak i DUE sammenlignet med 6 måneder i institusjon.

Kommunens direkte utgifter til egenandeler blir de samme på grunn av forskjellene på beregnet varighet i de to tiltakstypene. Det antas likevel at kommunen får innsparinger gjennom reduserte kostnader i overgangen til en tilværelse uten barnevernstiltak, og reduserte oppfølgingskostnader ved at ungdommen bor i nærmiljøet, uten at dette kan tallfestes direkte.

OPPSUMMERING

DUE-prosjektet etablerte seg på kort tid som et godt nærmiljøtiltak for ungdommer i barnevernet, og har blitt et reelt alternativ til institusjonsopphold. Evalueringen viser at mange av målene som ble satt for DUE i stor grad er oppfylt, både i forhold til innholdet i tilbudet til ungdommene, i antall ungdommer og i reduserte kostnader. Tilbakemeldingene fra ungdommene om hvordan de opplever kontakten med og tilgjengeligheten til sin koordinator, viser at DUE langt på vei har nådd de sentrale verdiene i prosjektet, om at de unge skal oppleve kontinuitet, kontakt med få og stabile voksne, og god tilgjengelighet. Dette er funksjoner som må være på plass om DUE skal fungere etter hensikten, og kan nok sies å være de sentrale suksesskriteriene i DUE-prosjektet. Den opprinnelige organisasjonsformen er beholdt, selv om aktiviteten har økt sterkt, og dette bidrar til å opprettholde og utvikle prosjektet som et fleksibelt og ubyråkratisk tiltak. Samtidig gir dette en kontinuerlig utfordring i å gjenskape innholdet og idéene bak DUE, for hver eneste ungdom og hver eneste medarbeider som blir med i tiltaket.

Både gjennom innspill fra evalueringen og fra de erfaringene som er gjort ellers, har det kommet fram områder som det er behov for å utvikle. Det trengs nye boligløsninger som alternativ til innleie av boliger på det private markedet. Vi må utvikle bedre samarbeid med NAV og andre, for å kunne holde fast på kravet om at alle ungdommer skal være i en daglig aktivitet. Etablering av aktiviteter for ungdommene i regi av DUE må vurderes. Det må settes fokus på metoder for å utvikle kontakt og samarbeid med foreldre og andre i nettverket til ungdommene, samtidig som vi holder fast på å være "der ungdommen er". Vi må ha et aktivt blikk på at vi hele tiden gir ungdommene den støtten de trenger, og at vi stiller de riktige kravene til hver enkelt ungdom. Det er tankevekkende at så mange både av ungdommene og koordinatorene peker på at ungdommene trenger tid, og at ikke tiltaket må avsluttes for tidlig. 20-årsgrensen er blitt kritisert, men ut fra at den er lovfestet vil det være tungt å få til en endring her. Det må likevel være en utfordring både for DUE-prosjektet og for våre samarbeidsparter i Bufetat og i Bergen kommune, å finne gode og fleksible løsninger for avslutningsfasen i DUE og overføringen til andre tiltak.

Ungdommer i dag har som regel god støtte og oppfølging fra foreldrene lenge etter at de har blitt voksne. Det er svært få av ungdommene i DUE som vil ha en slik støtte fra familie eller annet nettverk, og de kan føle seg helt overlatt til seg selv når offentlige tiltak avsluttes. Størparten av ungdommene i DUE har lang erfaring fra andre tiltak innen barnevernet, mange har levd under omsorgsvikt i barne- og ungdomsårene, og har hatt langvarige og kostbare tiltak. Å investere litt mer for å hjelpe disse ungdommene fram til en mest mulig selvstendig voksentilværelse, kan være en svært god ressursutnyttning totalt sett.

Prosjektperioden for DUE varer ut august 2007. Betegnelsen prosjekt kan synes misvisende for et tiltak som snart går inn i sitt 5 driftsår. Samtidig gir det et riktig bilde av at tiltaket bygges opp som et eget prosjekt for hver ungdom. Det er i alle fall betydningsfullt å signalisere at DUE fortsatt skal være et fleksibelt og mangfoldig tiltak, både i sin helhet som organisasjon og i mulighetene til å skape det enkelte ungdomsprosjekt som et unikt tiltak. Når Bufetat og Bergen kommune i løpet av kort tid skal drøfte videreføring av DUE-prosjektet, er det å håpe at de ser verdien av arbeidet, og kan gi de rammebetingelsene som er nødvendige for å kunne opprettholde og utvikle DUE som et kvalitativt godt tilbud til ungdommene.

Det har vært en imponerende entusiasme og innsats fra medarbeiderne i og rundt DUE-prosjektet, og det er en stor utfordring å ta vare på og utvikle dette videre. En gruppe av ungdomskoordinatorer har sagt seg villige til å være med og bearbeide og prioritere de ulike innspill som er kommet, og dette arbeidet vil starte umiddelbart. Det vil også bli spennende å kunne utveksle erfaringer med de prosjektene som kommer i gang andre steder.

BERGEN KOMMUNE

**UTEKONTAKTEN I BERGEN
/UTE ETTER NYE MULIGHETER/**

STRØMGATEN 10 / 5008 BERGEN / TEL 55 56 86 00 / FAKS 55 56 86 10 / UTEKONTAKTEN@BERGEN.KOMMUNE.NO